

Надежда Высоцкая

ИНВЕНТАРЬ XVII в. КОЛЛЕКЦИИ РАДЗИВИЛЛОВСКИХ ПОРТРЕТОВ, ОПУБЛИКОВАННЫЙ Т. СУЛЕЖИЦКОЙ В 1962 г.

Публикация инвентаря коллекции радзивилловских портретов имеет огромное значение. Нередко только соединение номеров инвентарей с номерами на самих произведениях позволяет установить личность портретируемых.

Зная, что Радзивиллы, одновременно с концентрацией архивных документов, собирали свои родовые ценности, в том числе и портреты, представляется необходимым изучение и публикация инвентарей принадлежавших Радзивиллам двorcов. Все ветви Радзивиллов: гонендзко-медельская (просуществовала до середины XIV в.), биржско-дубинская (была до второй половины XVII в.) и несвижско-олькская имели коллекции. Для многочисленных дворцов Радзивиллы заказывали изображения своих предков. Портреты их можно было видеть в Неборове, Варшаве, Вильно, Несвиже и других резиденциях.

В самом же Несвиже работало немало художников в XVI–XVIII вв.: Дышкевич, Зашковень Андрей, Миколаевский Станислав, Лютницкий Казимеж, Петракович Константин с тремя «хлопцами», Циоли Доминик, Филхи де Ян, Марцин, Тыц, Малаховский Эстко, Новицкий Александр, Ясинский Самуэль, Мортельман Альберт и мн. др.¹

Необходимость популяризации портретов рода Радзивиллов привела к созданию специального альбома в Несвиже в 1758 г. Ретушью этих гравированных изображений персон занимался в 1747 г. Ксаверий Доминик Гески (умер в 1764 г.). Весьма интересным является то, что эти гравюры (еще даже неизданные) были востребованы художником Казимиром Лютницким, который использовал их для написания 166 портретов для Мирского замка². Этот факт примечателен и еще раз показал, как необходимо целно изучать все портретное наследие Радзивиллов. Важную роль в этом процессе имеют подлинные инвентари определенных коллекций.

¹ Высоцкая Н.Ф. Темпорная живопись Белоруссии кануна XV–XVIII вв. Минск, 1986. С. 28.

² Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających. Warszawa, 1993. T. V. S. 153.

Teresa Sulerzyska
Inwentarz Galerii Obrazów Radziwiłłów z XVII w.*

Poniższy spis obrazów stanowi fragment jednego z XVII-wiecznych inwentarzy, omówionych w poprzednim numerze «Biuletynu»³, gdzie scharakteryzowano działalność kolekcjonerską Radziwiłłów birżańskich. Spis obejmuje dziedzictwo Ludwiki Karoliny Radziwiłłówny (1667–1695), córki zmarłego w 1669 r. Bogusława Radziwiłła, żony margrabiego Ludwika, syna elektora brandenburskiego, a od 1688 — Karola Filipa ks. neuburskiego, palatyna reńskiego.

Poza tym głównym wykazem jeszcze trochę różnego rodzaju obrazków znajdujemy na s. 5, 84, 86 i 87 — są to głównie portreciki rodziny ks. Bogusława, króla francuskiego Henryka IV i jego żony, nieznanego kawalera i damy, obraz na kamieniu Zaśnięcie św. Potra itp. Uzupełnienia opisów zawarte w nawiasach kwadratowych zostały dodane wg późniejszych kopii tego «regestru», tj. inwentarzy nr 101 i 106 z r. 1680 i 1683. Dla ułatwienia korzystania ze spisu dodano numerację ciągłą obrazów.

AGAD w Warszawie, Archiwum Radziwiłłów, Dział XXVI, teka III nr 97. REGESTR rzeczy, które są w skarbnicy Jaśnie Oświeconej Księżny Jejmości Panny Ludwiki Karoliny Radziwiłłówny Koniuszanki W. Księżstwa Lit. Anno 1671 d. 9 Decembris w Królewcu, s. 124 i nast. **

REGESTR OBRAZÓW

Wątek N 1

[1]	N 1.	Nicolaus Radziwiłł Cognomento. 2dus Dux in Gonidz Palatinus Vilne[n]sis Cancelarius M.D.L.
[2]	N 2.	Radziwiłł pier[w]szy chrześcianin, bez napisu.
[3]	3.	Albertus Radziwiłł Episcopus Vilnens.
[4]	4.	Nicolaus Radziwiłł Episcopus Samogitiae.
[5]	5.	Kardynał Radziwiłł.
[6]	6.	Nicola'us Radziwiłł Palat. Vilne[n]sis. Sirotka.
[7]	7.	Obraz tegoż księcia drugi.
[8]	8.	Radziwiłł stary marszałek i hetman W. Ks. L.
[9]	9.	Georius Radziwiłł Castelanus Vilnens. Gnalis dux Exercitum M. D. L.
[10]	10.	Nicolaus Radziwiłł Dux in Ołyka et Nieswież Palatinus Vilnen.

Wątek N 2

[11]	1.	Obraz bez napisu, stary jakiś po czesku, broda, szłyk wielki, ferezja aksamitu ceglatego rysiami podszyta, w bachmagach żółtych.
[12]	2.	Nicolaus Radziwiłł Cognomento m[agnus] Palatinus Vilnens.
[13]	3.	Joanes Albertus Radziwiłł Dux in Ołyka et Nieswież Comes in Szydłowiec et Mir.

* Biul. Hist. sztuki. 1961. Nr 3. S. 267–284.

** Pisownię starano się zmodernizować. W niektórych tekstach łacińskich, które mogły być odpisane z obrazów, pozostawiono pisownię oryginału. Nazwisko Radziwiłłów podano według pisowni rękopisu.

³ Sulerzyska T. Galerie obrazów i “gabinety sztuki” Radziwiłłów w XVII w., “Biul. Hist. Sztuki” XXIII, 1961, nr 2.

- [14] 4. Bez napisu osoba piękna z buzdyanem, podobno księżę klecki i wyżeł przy nim tarantowaty.
- [15] 5. Joanes Radziwił Dux in Muszniki Archicamer. M.D.L.
- [16] 6. Michał Karol Radziwił krajczy W. Ks. L.
- [17] 7. Joanes Radziwił Dux in Olika et Nieswież Etatis Sue 35.
- [18] 8. Alexander Ludovicus Radziwił Marszalculus M.D.L.
- [19] 9. Albertus Stanaslaus Radziwił in Olika et Nieswi[e]ż, bez napisu.
- [20] 10. Joanes Georius Radziwił Castelanus Trocensis.
- Wałek N 3**
- [21] 1. Nicolaus Radziwił Dux Birzarum et Dubincorum, Palatinus Vilnen. Gnalis Dux Exercitum M.D.L.
- [22] 2. Sigi[s]mundus Carolus Radziwił Eques Ordinis S. de Malta.
- [23] 3. Albertus Stanislaus Radziwił M.D.L. Cancelarius.
- [24] 4. Księżę Dominik, na Zastawiu i Ostrogu w młodym wieku.
- [25] 5. Osoba młoda czerniawa, zegarek przy nim na stole, herb Podkowa.
- [26] 6. Janusius Radziwił Dux Bir[zarum], Dubin[corum], Słuck et Kopyl, Pocilator M.D.L.
- [27] 7. Janusius Radziwił Dux Bir[zarum] et Dub[incorum] Palatinus Viln.
- [28] 8. Krzysztof Radziwił stary, ociec Krzysztofów.
- [29] 9. Krzysztof Radziwił młody, syn tego.
- [30] 10. Król francuski terazniejszy młody będąc ⁴.
- Wałek N 4**
- [31] 1. Janusz Radziwił księżę na Bir[żach] i Dub[inkach], wda wileń.
- [32] 2. Bogusław Radziwił księżę na B[irżach] i D[ubinkach], S[łucku] i K[opylu], koniuszy W. Ks. L.
- [33] 3. Janusz Radziwił podczaszy W. Ks. L.
- [34] 4. Obraz drugi takiż tegoż księcia.
- [35] 5. Krzysztof Radziwił wda wileń., het. w. W. Ks. L.
- [36] 6. Janusz Radziwił księżę wda wileń., het. w. W. Ks. L.
- [37] 7. Drugi takiż.
- [38] 8. Krzysztof Radziwił wda w., h. w. W. Ks. L.
- [39] 9. Krzysztof Radziwił stary, ociec tego.
- [40] 10. Janusz Radziwił wda wil. młody.
- Wałek N 5**
- [41] 1. Janusz wda wileński: ze dwiema żonami ⁵.
- [42] 2. Bogusław Radziwił z księżną Anną Maryją.
- [43] 3. Janusz podczaszy W. Ks. L. jak w trunie leżał.
- [44–45] 4. Stanislaus Potocki wda krakowski het. koronny. Item ten zo[b].
- [46] 6. Salvator Mundi, obraz śliczny całkowi.
- [47] 7. Piotr Mohiła metropolita kijowski.
- [48] 8. Epitafium Zygmunta Cizewskiego.
- [49] 9. Obraz księdza jakiegoś w rysiach.
- [50] 10. Metropolity jakiegoś.

⁴ Ludwik XIV (1638–1715).

⁵ Tj. z Katarzyną Potocką zaślubioną w 1638 r. (zm. 1642) i z Marią Mohilanką, córką hospodara wołoskiego Bazylego Lupuli, poślubioną w 1645 r. (zm. 1661).

Wątek N 6

- [51] 1. Obraz bez napisu, osoba młoda czarniawa z buzdyanem.
- [52] 2. Sigismundus Casimirus Vladislavi Regis Filius.
- [53] 3. Alexander Princeps Poloniae.
- [54] 4. Stanislaus Kiszka Capitaneus Samogitiae.
- [55] 5. Drugi obraz tegoż.
- [56] 6. Jerzy Karol Hlebowicz Etatis suae 15.
- [57] 7. Nicolaus Hlebowicz Castelanus Vilmensis.
- [58] 8. Joanes Samuel Hlebowicz Etatis suae 20.
- [59] 9. Vladislaus IV Rex Poloniae.
- [60] 10. Aleksander książę Prońskie.

Wątek N 7

- [61] 1. Cecylia Renata królowa polska, tej nogi odgniły.
- [62] 2. Elizabet księżna brandenburska ⁶.
- [63] 3. Item drugi taki.
- [64] 4. Księżna kanclerzyna Lubomirska.
- [65] 5. Katarzyna Potocka księcia Janusza żona.
- [66] 6. Anna Maryja gospodarówna wołoska druga żona tegoż.
- [67] 7. Katarzyna Potocka i Anna Maryja obie żenie księcia Janusza.
- [68] 8. Księżna Ostrowska w staroświeckim stroju.
- [69–70] 9, 10 Dwa obrazy Elżbiety Szydłowieckiej księżny, księcia Mikołaja żony.

Wątek N 8

- [71] 1. Dama w szacie białej, w klejnociech, korona na głowie.
- [72] 2. Dama w rysim płaszczku w czerni, piesek przy niej.
- [73] 3. Dama w czamarze, korona dyjamentowa na głowie z perłami, rękawiczki trzyma.
- [74] 4. Mniszka Radziwiłówna księżna nieświeska.
- [75] 5. Księżna kanclerzyna.
- [76] 6. Damy dwie żony pana Leszczyńskiego podkanclerzego koron.
- [77] 7. Dama w czerni w szyku, płaszczyk rysy.
- [78] 8. Anna Kiszczanka księżna Krzysztofowa.
- [79] 9. Barbara Radziwiłówna królowa polska.
- [80] 10. Dama piękna w perłowym stroju i szata perłami sadzona.
- [81] 11. Elizabet księżna brandenburska jako do szluby.

Wątek N 9

- [82] 1. Janusz Radziwił kasztelan wileński ⁷.
- [83] 2. Janusz Radziwił wda wileński.
- [84] 3. Janusz Radziwił podczaszy W. Ks. L.
- [85] 4. Krzysztof Radziwił wda wileński.
- [86] 5. Krzysztof Radziwił tenże w młodszym wieku.

⁶ Matka Bogusława Radziwiła, córka elektora Jana Jerzego i Elżbiety ks. Anhalt, 1589–1629.

⁷ W zaginionym inwentarzu z r. 1670, zob. Sułerszyska jw., przyp. 10, obrazy w wątku 9 były opisane nieco szerzej, jak np. 4 portrety Janusza Radziwiła (nie podano którego) — «po niemiecku», «po polsku», «w obcych krajach» oraz «Janusz Radziwił ze śmiercią tańcuje». Zapewne ten ostatni został zapisany w inw. nr 84 z 1657 r. jako «Janusz Radziwił podczaszy z śmiercią».

- [87] 6. Albertus Radziwił Dux in Ołyka et Nieśwież Mar. Marszalczu M.D.L., Capitaneus Counensis.
- [88] 7. Janusz Radziwił podkomorzy W. Ks. L.
- [89] 8. Janusz Radziwił podczaszy W. Ks. L.
- [90] 9. Janusz Radziwił podczaszy W. Ks. L.
- [91] 10. Caroli V Imperatoris Romano translatio Principatus de Metele et Goniodz in Olikam et Nieswiaz Nicolao Radziwił Palatino Vilmensis ⁸.
- [92] 11. Fama Illustrissimae Domus Radzivilianae.
- [93] 12. Janusz Radziwił podczaszy W. Ks. L.
- [94] 13. Janusz Radziwił podkomorzy W. Ks. L.
- [95] 14. Obraz umarłego z domu książąt Ichmościów.
- [96] 15. Stanislaus Radziwił Vixit hebdomadas 12.
- [97] 16. Janusz Radziwił żył niedziel 17.
- [97a] 17. Krzysztof Radziwił żył niedziel 17]
- [98] 18. Mikołaj Radziwił żył niedziel 5.
- [99] 19. Mikołaj Radziwił umarły mały.
- [100] 20. Umarłe małe dziecię z domu książąt Ichmościów.
- [101] 21. Umarłe także małe dziecię.
- Wątek N 10**
- [102] 1. Halszka Sapieżanka Kiszczyna kasztelanowa kijowska.
- [103] 2. Dama w czerni, strój dawny, pieska głaszczce.
- [104] 3. Dama jakaś, herb orzeł czarny w koronie.
- [105] 4. Helżbieta Radziwiłówna księcia Krzysztofa córka etatis suae 3.
- [106] 5. Anna Kiszczanka księżna Radziwiłowa.
- [107] 6. Dama po francusku z wachlarzykiem.
- [108] 7. Konstancja królowa polska.
- [109] 8. Białogłowa stateczna, herb dwie szable i bawola głowa.
- [110] 9. Królowa polska Cecylia Renata.
- [111] 10. Katarzyna Tęczyńska żona księcia Krzysztofa.
- [112] 11. Umarłe dziecię z kwiatkiem.
- [113] 12. Dama jakaś nie domalowana.
- [114] 13. Mniszka Radziwiłówna.
- [115] 14. Barbara Radziwiłówna królowa polska.
- [116] 15. Umarłej Pacówny podskarbianki W. Ks. L.
- [117] 16. Ducissa Prussiae Georij Vilhelmi Coniu[n]x ⁹.
- [118] 17. Dama w czerni barzo stateczna.
- [119] 18. Anna Marija Regina Poloniae.
- [120] 19. Eleonora Imperatrix Romanorum.
- [121] 20. Umarłej damy, kwiatek zielony w romie.
- [122] 21. Gedrudys [Gertrudis] Imperatrix Romae.
- [123] 22. Katarzyna Radziwiłówna żyła niedziel 36.

⁸ Mikołaj Czarny Radziwił, woj. wil., otrzymał od ces. Karola V w 1547 r. tytuł książąt św. państwa rzymskiego, na Nieświeżu i Ołyce. Tytuł księcia na Goniądzu i Medelach otrzymał Mikołaj III Radziwił od ces. Maksymiliana w 1518 r.; linia ta wygasła w 1546 r. i tytuł przeszedł na linię nieświeżką.

⁹ Żona Jerzego Wilhelma, elektora brandenburskiego zm. 1640.

- [124] 23. Białogłowa w czerwieni z pa[c]jorkami koralowemi.
Wątek N 11
- [125] 1. Stanisław Kiszka biskup żmudzki.
[126] 2. Król angielski.
[127] 3. Ostaphius Wołłowicz Episcopus Samo[gitiae].
[128] 4. Sig[is]mundus III Rex Poloniae.
[129] 5. Konięcpolski hetman koronny.
[130] 6. Eustaphius Wołłowicz Episcopus Samo[gitiae].
[131] 7. Witold książę litewskie.
[132] 8. Książę Konstanty Ostrowski wda trocki, h. W. Ks. L.
[133] 9. Mikołaj Kiszka podskarbi W. Ks. L.
[134] 10. Jarosz Wołłowicz starosta żmudzki.
[135] 11. Aleksander Gosiewski wda smoleński.
[136] 12. Jan Rakowski wda brzeski.
[137] 13. Potocki wda bractawski.
[138] 14. Tyszkiewicz wda kijowski.
[139] 15. Janasz Zamoyski Cancelarius et Gnalis R. P.
[140] 16. Mikołaj Stogniew starosta chmielnicki.
[141] 17. Abramowicz wda mścistawski.
[142] 18. Bernardinus Pretwic Terror Tartarorum ¹⁰.
[143] 19. Sapieha hetman W. Ks. L.
[144] 20. Osoba młoda w sobolej fer[e]zji, z buzdyganem.
[145] 21. Osoba po niemiecku, łańcuch złoty przezeń.
[146] 22. Hrechory Mirski strażnik W. Ks. L. do Stucka odesłany.
[147] 23. Kardynał jakiś w czerwieni, księgę białą trzyma.
[148] 24. Mikołaj Kiszka podskarbi W. Ks. L.
[149] 25. Osoba siwa w mitrze, książę Ostrowskie.
Wątek N 12
- [150] 1. Stefanus D.G.R.P.
[151] 2. Joanes Albertus Radziwił in Otyka et Nieśwież.
[152] 3. Oborski kopią przebity.
[153] 4. Joanes Chodkiewicz Castelanus Vilnensis.
[154] 5. Biskup jakiś.
[155] 6. Biskup jakiś w krześle siedzi.
[156] 7. Stanisław Kiszka biskup żmudzki.
[157] 8. Król Władysław po polsku jeszcze młody.
[158] 9. Skirgierdus D. L.
[159] 10. Ferdinandus D. G. Imperator Rom.
[160] 11. Jerzy Karol Hlebowicz starosta żmudzki.
[161] 12. Korf wda wendeński.
[162] 13. Osoba czarna w szyłku z buzdyganem w czerwieni.
[163] 14. Osoba młoda w czerwonej ferezji.
[164] 15. Florianus Zebrzydowski Palatinus Lublinien.
[165] 16. Osoba Rusa po niemiecku, z buzdyganem.
[166] 17. Stanisław Kiszka wdziec witebski głuchy.

¹⁰ Bernard Pretwic[z], starosta barski i trębowelski, zm. 1561, wielokrotny pogromca Tatarów.

- [167] 18. Marcin Kazanowski wda połocki h. w. koronny.
 [168] 19. Osoba po niemiecku z regimentem, włosy czarne.
 [169] 20. Buczacki wda ruski h. w. koronny.
 [170] 21. Janusz Kiszka wda połocki h. W. Ks. L.
 [171] 22. Konstanty książę Ostrowskie.
 [172] 23. Osoba czarna potrosze siwa w sobolach.
 [173] 24. Osoba z okrągłą brodą, żupan w karpiową łuskę.
 [174] 25. Wesołowski marszałek w. koronny.
- Wałek N 13**
- [175] 1. Benedictus Woyna Episcopus Vilnen.
 [176] 2. Osoba jakaś po niemiecku z regimentem.
 [177] 3. Sig[is]mundus III R. P.
 [178] 4. Stanisław Koniecpolski kasztelan krakowski.
 [179] 5. Janusz Kiszka het. W. Ks. L.
 [180] 6. Osoba młoda w czerni w kapeluszu, wieniec biały na głowie i łańcuch złoty na szyi.
 [181] 7. Zadzik biskup krakowski.
 [182] 8. Gustavus król szwedzki.
 [183] 9. Antoni Tyszkiewicz.
 [184] 10. Kalinowski hetman koronny.
 [185] 11. Sig[is]mundus III R. P.
 [186] 12. Melhior Giedroyc kasztelan mściłowski.
 [187] 13. Chodkiewicz h. w. k. i W. Ks. L.
 [188] 14. Kardynał Karol Boromeus.
 [189] 15. Kiszka głuchy.
 [190] 16. Osoba okrągła, po niemiecku, w łosiej skórze.
 [191] 17. Władysław król wicz po polsku z buzdyganem.
 [192] 18. Hieronimus Chrysostomus Chodkiewicz etatis suae 15.
 [193] 19. Osoba siwa hetman i marszałek.
 [194] 20. Obraz stary króla jakiegoś.
 [195] 21. Obraz stary króla jakiegoś z orłem.
 [196] 22. Biskup żmudzki Giedroyc.
 [197] 23. Hetman jakiś łysy w czerwieni.
 [198] 24. Osoba okrągła w czerwieni, żupan w kostkę.
 [199] 25. Chodkiewicz hetman W. Ks. L.
- Wałek N 14**
- [200] 1. Mikołaj Si[e]niawski wda ruski h. w. k.
 [201] 2. Koniecpolski hetman k.
 [202] 3. Jones a Tarnów.
 [203] 4. Jan Karol Chodkiewicz.
 [204] 5. Stanisław Żółkiewski kanclerz w. k.
 [205] 6. Mikołaj Potocki kasztelan krakowski h. w. k.
 [206] 7. Sig[is]mundus Augustus Rex P.
 [207] 8. Sig[is]mundus Vladislaus Princep[s] Pet S.
 [208] 9. Vladislaus III R. P.
 [209] 10. Biskup jakiś.
 [210] 11. Sig[is]mundus R. P.

- [211] 12. Leo Sapieha Cancelarius M. D. L.
 [212] 13. Joanes Albertus Princeps P. Episcopus Varmien.
 [213] 14. Krzysztof Sapieha wda wileński.
 [214] 15. Melchior Giedroyc kasztelan mściłowski.
 [215] 16. Lasz[cz] strażnik koronny.
 [216] 17. Sigismundus III Rex P.
 [217] 18. Osoba siwa okrągła w kirysie, szarfą się opasał.
 [218] 19. Ossoliński kanclerz koronny.
 [219] 20. Osoba siwa w rysiach z laseczką.
 [220] 21. Osoba z brodą wielką, Dwornik birżański.
 [221–2] 22, 23 Dwa obrazy tegoż.
 [223] 24. Książ Kurpski.
 [224] 25. Starosta ejszyski.

Wątek N 15

- [225] 1. Jacobus Dux Curlandiae ¹¹.
 [226] 2. Julius Henricus H[erzog] 2-us S[axoniae] ¹².
 [227] 3. Georius Vilhelmus E[lector] Bran[denburgiae] ¹³.
 [228] 4. Generał Banier ¹⁴.
 [229] 5. Prince de la France ¹⁵.
 [230] 6. Prince de Condé ¹⁶.
 [231] 7. Le Dophnin ¹⁷.
 [232] 8. Princ[e] de Orangie ¹⁸.
 [233] 9. Duc de Saxe.
 [234] 10. Mons. Basopiere ¹⁹.
 [235] 11. Comte de Soidons ²⁰.
 [236] 12. Marszał de la Force ²¹.
 [237] 13. Duc de Rohan.
 [238] 14. Le Roy d'Angleterre.
 [239] 15. Mons. Hastylion ²².

¹¹ Jakub ks. Kurlandzki, zm. 1682.

¹² Juliusz Henryk ks. Saxon-Lauenburg, od 1628 r. ojczym Bogusława Radziwiłła.

¹³ Jerzy Wilhelm, elektor brandenburski (1619–1640).

¹⁴ Jan Baner [Banier] — generał szwedzki.

¹⁵ Tj. brat króla francuskiego.

¹⁶ Ks. de Conde — może wielki Kondeusz (1621–1686), za którym ks. Bogusław przyjechał do Rocroi w 1643 r., zob. Żywot księcia Bogusława Radziwiłła... / Wyd. E. Raczyński, Poznań, 1841. S. 11.

¹⁷ Przekręcone Le Dauphin, delfin.

¹⁸ Książęta Orańscy, dynastia panująca w Holandii od 1573 r.

¹⁹ François Bassompierre, 1579–1643, od 1622 r. marszałek Francji.

²⁰ Moze Soissons, hrabiowska rodzina francuska.

²¹ Jacques Nompar de Caumont duc de la Force, 1558–1632, od 1622 r. marszałek Francji. Jak wyznaje w swych pamiętnikach Bogusław Radziwiłł, w 1643 r. we Francji «u wszystkich panów wielkich byłem w estymie, którzy z Francji puścić mnie nie chcieli, rając mi dwie dziedziczki: księżniczkę jedną de Roan, a drugą de la Forse». Zob. Żywot księcia Bogusława..., jw. S. 11.

²² Duc de Chatillon, którego wspomina Bogusław jako sekundata w niedoszłym pojedynku z ks. de Rieux w 1645 r.

- [240] 16. Le Roy de La France.
 [241] 17. Mons. Dangosanie [Dangaulanie].
 [242] 18. Duc de Vermay [Veimar, Weymar].
 [243] 19. Generał Picolmi ²³.
 [244] 20. Cardinal Mazaryni ²⁴.
 [245] 21. Stary jakiś bez napisu.
 [246] 22. Belegarde ²⁵.
 [247] 23. [Duc] d'Angen ²⁶.
 [248] 24. Le Roy de Suede.
 [249] 25. Princ[e] Talamont ²⁷.

Wątek N 16

- [250] 1. Osoba jakaś czarna z buzdyganem.
 [251] 2. Z gębą wyciętą w czerwieni.
 [252] 3. Osoba młoda po niemiecku w łosiej skórze.
 [253] 4. Jan Kiszka starosta żmudzki.
 [254] 5. Stanisław Kiszka głuchy.
 [255] 6. Jan[u]sz Kiszka wda płocki het. W. Ks. L.
 [256] 7. Stanisław Kiszka biskup żmudzki.
 [257] 8. Christophorus Eques Christi dni Sepulchro.
 [258] 9. Osoba czarna.
 [259] 10. Hetman kozacki jakiś.
 [260] 11. Kardynał jakiś.
 [261] 12. Gospodar wołoski.
 [262] 13. Osoba w sobolej ferezji z guzami dyjamentowemi.
 [263] 14. Osoba czarna pod kitą.
 [264] 15. Kisiel wda kijowski.
 [265] 16. Chłopczyk jakiś z papugą.
 [266] 17. Osoba jakaś młoda pod piórami, z pieskiem.
 [267] 18. Osoba jakaś młoda pod piórami w mitrze czarnej.
 [268] 19. Abrahamus Trzeciak.
 [269] 20. Gospodar wołoski.

Wątek N 17

- [270] 1. Osoba po niemiecku w czerni, włosy czarne.
 [271] 2. Osoba po niemiecku w czerni, włosy żółte.
 [272] 3. Obraz niedogotowany księdza Rejnolda ²⁸.
 [273–274] 4–5. Dwa obrazy księży jakichsi.

²³ Octavio Piccolomini, 1596-1656, generał w służbie cesarskiej.

²⁴ Jules Mazarin. 1602–1661.

²⁵ Bellegarde, rodzina flamandzka osiadła we Francji i Sabaudii, może Roger B., wielki koniuszy, zm. 1646.

²⁶ D'Enghien, tytuł książęcy, nosili go ks. Condé.

²⁷ Książę Talamont, syn ks. La Tremoille i siostrzeniec ks. Orańskiego; Bogusław pojedynkował się z nim w 1642 r. w Holandii «za łaską bożą szczęśliwie», jak to sam zapisał (Żywot..., Jw. S. 10).

²⁸ Reinhold Adami, rektor szkół słuckich, towarzyszył ks. Januszowi w podróży zagranicą w 1628 r.

- [275] 6. Także księdza jakiegoś.
 [276] 7. Mons[i]eur Chanceliar.
 [277] 8. Prince Palatyne.
 [278] 9. Kawaler gładki w czerni.
 [279] 10. Mons. Guebriant ²⁹.
 [280] 11. Cardinal Rycheli ³⁰.
 [281] 12. Duc d'Ora[n]gie.
 [282] 13. Mons. Gastion ³¹.
 [283] 14. Mar[e]chal Mirelay ³².
 [284] 15. Admirat Dump [Trump].
 [285] 16. Cardinal Infant ³³.
 [286] 17. Le Roy d'Espagne.
 [287] 18. General Torstenson ³⁴.
 [288] 19. L'Empereur.
 [289] 20. Mons[i]eur.
 [290] 21. Comte Charcut.
 [291] 22. Duc d'Espenan ³⁵.
- Wątek N 18**
- [292] 1. Białogłowa która się widelcami przebiła.
 [293] 2. Białogłowa jakaś, obraz z wierzchu okrągły.
 [294] 3. Mężczyzna na tenże kształt, snadź mąż tej.
 [295] 4. Turkini w zawoju na wioli gra.
 [296] 5. Aleksandra gospodarówna wołoska.
 [297] 6. Dama wpół naga w sobolach.
 [298] 7. Dama jakaś po[d] piórem strusim, obraz stary.
 [299] 8. Dama jakaś po staroświecku. Obraz stary.
 [300] 9. Księżna kurlanska.
 [301] 10. Dama jakaś po francusku w perłowym stroju.
 [302] 11. Dama po francusku w perłowym stroju.
 [303] 12. Dama w czerni, jedwabnica na głowie i na szyi.
 [304] 13. Kurfirsztowa brandenburska.
 [305] 14. Aleksandra gospodarówna wołoska.
 [306] 15. Dama w czerni z jedwabnicą na głowie i na szyi.
 [307] 16. Maryja Ludowika Gonzaga królowa polska.
 [308] 17. Madame de Rohan.
 [309] 18. Duchesse de Loranie.

²⁹ Jean-Baptiste Budes comte de Gruebriant, 1602–1643, marszałek Francji, dowodził wojskami sprzymierzonymi z holenderskimi w 1642 r.

³⁰ Armand-Jean du Plessis de Richelieu, 1585–1642.

³¹ Gaston d'Orleans, brat Ludwika XIII, 1608–1660, godził on ks. Bogusława w sporze z ks. de Rieux w 1645 r.

³² Charles de la Porte duc de la Meilleraye, 1602–1664, od 1639 r. marszałek Francji.

³³ Don Fernando, brat Filipa IV; ks. Bogusław brał udział w powitaniu kardynała w 1640 r. w Brukseli.

³⁴ Lennart Torstenson hr. Ortala, 1603–1651, gen. szwedzki.

³⁵ Zapewne Jean Louis de Nogaret de Lavalette, książę Epernon, 1544–1643, admirał Francji, gubernator.

- [310] 19. Reine d'Espagne.
 [311] 20. Reine de France.
 [312] 21. L'Emperatrice.
 [313] 22. Stara jakaś na księdze czyta.
 [314] 23. Młoda jakaś Olenderka.
 [315] 24. Młoda jakaś pod piórem i turecka.
 [316] 25. Młoda jakaś z turska.
- Wątek N 19**
- [317–323] 1–7. Obrazów siedm tryju[m]falnych wielkich króla Władysława pod Smoleńskiem szczęśliwej Victoryi ³⁶.
 [324] 8. Obra[z] Fama Volutatis Regni Poloniae.
- Wątek N 20**
- [325] 1. Opisanie ziemie węgierskiej. Obraz szpetny.
 [326] 2. Cesarzów dwóch Julius l-mus, Julius 2-dus, jedna sztuka ³⁷.
 [327] 3. Tyberius 3-tius, Caligula 4-tus, jedna sztuka.
 [328] 4. Claudius 5-tus, Nero 6-tus.
 [329] 5. Galba 7-mus, Octo 8-avus.
 [330] 6. Vitelinus 9-nus, Vespasianus 10-mus.
 [331] 7. Titus 11-mus, Domicianus 12-mus.
 [332–335] 8–11. Cztery części świata.
 [336] 12. Cesarz turecki z cesarzem chr[z]ześciańskim o królestwo węgierskie wojuje.
 [337] 13. Olender z szklenicą i z pipką.
 [338] 14. Niemczyk z kotem morskim.
 [339–342] 15–18. Cztery czasy.
 [343] 19. Olender gra na instrumencie i śmieje się.
 [344] 20. Stary jakiś z okularami na księdze czyta.
 [345] 21. Olender na wioli gra i śpiewa.
 [346] 22. Olender na fujarze gra.
 [347] 23. Kantor z partesów śpiewa przez okulary.
- Wątek N 21**
- [348] 1. Król Dawid Uriaszową żonę obaczył z pałacu.
 [349] 2. Spectaculum jakieś: Kupidynowie z Wenerą, słoń i lampart.
 [350] 3. Nimfy pomorzone w łowicach.
 [351] 4. Biaągłowa naga śpi a dwaj się przypatrują.
- Wątek N 22**
- [352] 1. Obraz Trzech Królów.
 [353] 2. Narodzenie Chrystusa Pana.
 [354] 3. Uniesienie do Egiptu Pana Jezusa.
 [355] 4. Droga Tobiaszowa.
 [356] 5. Chrystus Pan Lazara wskrzesza.
 [357] 6. Maryi Magdaleny pokutującej.

³⁶ Władysław IV dotarł pod Smoleńsk 2.IX.1633 r., umowa o poddanie miasta została podpisana 18.II.1634 r. Zob. Sulerzycka. Jw. S. 91.

³⁷ Wizerunki Juliusza Cezara i 11 cesarzy rzymskich panujących od 31 r. p.n.e. do 96 r. n.e. Zob. Sulerzycka, jw. s. 90.

- [358] 7. Iudicium Christi Dn[i], obraz ruski.
 [359] 8. Theatrum Passionis Christi.
 [360] 9. Zuzanny S. sąd przez Daniela S.
 [361] 10. Łódkę Chrystusową usiłują zatopić.
 [362] 11. Iudicium Extremum [obraz bardzo piękny].
 [363] 12. Aniołowie koronują Ś. jakiegoś.
 [364] 13. Syna zgubionego.
 [365] 14. Transfiguratio Chri[sti] Dni in monte Sion. Obraz ruski.
 [366] 15. Hieronim ś. na[d] trupią głową.
 [367] 16. Także pustelnik jakiś.
 [368] 17. Samuela proroka.
 [369] 18. Ś. M. Magdaleny.
- Wątek N 23**
- [370] 1. Białągłowa naga śpi a lutnia przy niej i flasza z napojem a mężczyzna się przypatruje.
 [371] 2. Obraz plugawy, Kupidynowie i nagich siła.
 [372] 3. Bachanalia.
 [373] 4. Czas Kupidynowi skrzydła strzyga.
 [374] 5. Adonis Wenerę mocuje.
 [375] 6. Dama w kwiatach.
 [376] 7. Faeton na wozie ognistym.
 [377] 8. Mercurius Argusa ścina.
- Wątek N 24**
- [378] 1. Satyr Dyjanę goni.
 [379] 2. Pejzaże góry.
 [380] 3. Pejzaże. Zamek, drzewa, ludzie do przewozu idą.
 [381] 4. Jelenia szczują.
 [382] 5. Okręty na morzu.
 [383] 6. Lantsaft: gospodarstwo.
 [384] 7. Ryby łowią.
 [385] 8. Z okrętu wynoszą rzeczy.
 [386] 9. Drzewa różne.
 [387] 10. Gospodarstwo.
 [388] 11. Okręty wojenne.
 [389] 12. Infanteria na morzu.
 [390] 13. Wojna na morzu.
 [391] 14. Pałac w perspektywie.
 [392] 15. Lantsaft.
 [393] 16. Miasto jakieś, robota prosta.
 [394] 17. Zamek jakiś, robota prosta.
- Wątek N 25**
- [395] 1. Sztuka wielka jako król Władysław Smoleńsk odbiera.
 [396] 2. Położenie obozu pod Smoleńskiem.
 [397] 3. Moskwa ustępuje Smoleńska, król na koniu tarantowatym.
 [398] 4. Wj[a]zd księcia Janusza do Węgier ³⁸.

³⁸ Zapewne chodzi tu o ojca Bogusława Janusza podczaszego W. Ks. Lit., który przy boku arcyksięcia Macieja brał udział w wyprawie węgierskiej przeciw Turkom.

- [399] 5. Wjazd pana Hlebowicza na województwo smoleńskie ³⁹.
- [400] 6. Batawia Flandryi.
- Wątek N 26**
- [401–412] Dwanaście sztuk [pałaców] z ogrodami podobnych sobie.
- Wątek N 27**
- [413] 1. Ptasząt dwoje białych.
- [414] 2. Jastrzęb biały.
- [415–416] 3, 4. Pies jakiś na kształt niedźwiedzia, sztuk dwie.
- [417] 5. Dydo co się widelcami przebiła.
- [418] 6. Turkini w zawoju w sobolach, baba przy niej.
- [419] 7. Dama jakaś z kwiatkami.
- [420] 8. Nagich dwie, jedna się grzebieniem czesze.
- [421] 9. Mężczyzna jakiś chłopca obłapił, łańcuch przezeń.
- [422] 10. Dwie damy, trzeci mężczyzna.
- [423] 11. Dwoje piesków małych i dwoje ptasząt białych.
- [424] 12. Dwie głowy, które śmierć reprezentują.
- [425] 13. Charytas.
- [426] 14. Jastrzęb biały.
- [427] 15. Piesek biały uszy czarne.
- [428] 16. Zające trzy o trzech uszach.
- [429] 17. Olenderska sztuka, chłopci piją.
- [430] 18. Białągłowa leżąca kieliszek trzyma, przed nią mężczyzna a na szyi Kupido.
- [431] 19. Trzy nimfy i Kupido.
- [432] 20. Pendent, szpada i ostrogi.
- [433] 21. Piesek czarny z kotem morskim.
- [434] 22. Głowa umarłego.
- [435] 23. Głowa umarłego pana Wieliczka.
- [436] 24. Lantsaft: pastoralia.
- [437] 25. Lantsaft.
- [438] 26. Sodoma i Gomora.
- [439] 27. Piesek mały biały.
- [440] 28. Działo Lew quondam.
- Wątek N 28**
- [441] 1. Koń siwy Mory konis od hospodara wotoskie[go].
- [442] 2. Łowy niedźwiedz[i]e.
- [443] 3. Wieprz dziki. Machina wielka.
- [444] 4. Łowy jelenie.
- [445] 5. Troja gorejąca, tego niemasz.
- [446] 6. Obraz jakiś olenderski.
- Wątek N 29**
- [447–452] Sześć sztuk, na których frukty i różne ptastwo, zwierzyzna i ogrodne rzeczy alias victualia.
- [453] 7. Ptak morski.

³⁹ Zapewne Jerzego Karola Hlebowicza, szwagra ks. Janusza, wojewody smoleńskiego od 1642 r. lub Mikołaja Hlebowicza, zm. 1632, który województwo otrzymał w 1610 r.

- [454–459] Sześć sztuk tak jako i pierwiej victualia.
 [460] 14. Szczuka główna, u której obrąc na szyi złota.
Wątek N 30
- [461] 1. Nova totius orbis terrarum tabula. Magna orbis terrarum nova Universalis et accurata tabula Geograph[ica] et
 [462] 2. Hydrogr[aphica]
 [463] 3. Tabula novissima ealexandriissima totius orbis terrarum.
 [464] 4. Nova et accurata totius Germaniae tabula.
 [465] 5. Antiquae Romae imago.
 [466] 6. Obsidio munimentalis Schenken haus.
 [467] 7. Iconica Representatio Obsidionis Smolensie...
 [468] 8. Charta geographia Germanicae Amore et Pacis.
 [469] 9. Delineatio specialis Ucrainae in toto.
Wątek N 31
- [470] Obraz: Królowi Władysławowi Moskwa Smolensk ustępują. Triumf.
Wątek N 32
- [471] Obraz wielki: relacyja wojny kozackiej księcia Janusza przed królem Janem Kazimierzem ⁴⁰.
Wątek N 33
- [472] Obraz wielki Wenecyja.
Wątek N 34
- [473] Sztuka jedna: odebranie Smoleńska przez króla Jegomości Władysława.
Wątek N 35
- [474–478] Pięć sztuk do pokoju w zgórę Victoryi różnych za hetmaństwa książąt Ichmościów ⁴¹.
 [479] 6. Sztuka potrzeba jakaś.
 [480] 7. Kawaler jakiś na koniu bierze od damy roztruchan.

OBRAZY W SZUFLADACH

Szuflada N 1

- [481–485] Pięć sztuk jednakich. Pięć zmysłów damy reprezentują, robota specjalna na deskach
- [486] 6. Joanes kurfirszt[er] saski, na desce małej ⁴².
 [487] 7. Fridericus kurfirszt[er] saski, na desce małej ⁴³.
 [488] 8. Piące duole ⁴⁴, pod szkłem moskiewskim.
 [489] 9. Łukasza ś. na desce mały.

⁴⁰ W jednym z inwentarzy dodane “w izbie senatorskiej”. Relacja ta miała miejsce na sejmie 26.I.1652 r.

⁴¹ Obrazy te dotyczyły wojny kozackiej za czasów ks. Janusza. Zob. Sułержyska. Jw. S. 91. Przyp. 50.

⁴² Jan Jerzy I, elektor saski, 1611—1656.

⁴³ Było trzech elektorów i książąt saskich tego imienia w XIV–XVI w.

⁴⁴ W inw. nr 84 (szuflada 71) zapisany jako “Place Iorale” tj. Place Royale w Paryżu, gdzie miał się odbyć pojedynek ks. Bogusława z ks. de Rieux w 1647 r. W inw. nr 101 i 106: “Place duello, miniaturą robiony”.

- [490] 10. Circumcisio Christi Dni, na blasze obraz spory.
 [491] 11. Osoba stojąca z laską, aniołowie woły pędzą, N. Panna z Panem Jezusem w obłokach, na blasze.
 [492] 12. Olender zaleca się damie a ona mu z kalety wybiera.
 [493] 13. Adam z Ewą z jednej strony a Łukasz Cranaha malarz z drugiej strony⁴⁵.
 [494] 14. S[c]ięcie ś. Jana [na] desce.
 [495–498] 15–18. Cztery obrazki: małe zaloty.
 [499–523] 19–43. Dwadzieścia pięć obrazków na płótnie książąt Ichmościów Radziviłłów.
 [524–526] 44–46. Bachanalia trzy, obrazki jednakże na desce.
 [527] 47. Obraz wielki na desce. Głowa ś. Jana na misie.
 [528] 48. Osoba po niemiecku bez napisu, na desce.
 [529] 49. Gustawa Adolfa⁴⁶ konterfekt rysowany.
 [530] 50. Erasmus Rotherdamus na desce.
 [531] 51. M. Magdaleny na desce wpół spadany.
 [532] 52. Neptunus Dyjanę unosi, na desce.
 [533] 53. Pałac jakiś w ramach pięknych.
 [534] 54. Malarza abo doktora jakiegoś na desce.
 [535] 55. Ś. Franciszka, na blasie srebrnej wybijany. w ramach.
 [536] 56. N. Panny także na blasie srebrnej podobny temu.

⁴⁵ W inwentarzu nr 79 z 1657 r. figurują 24 obrazy Łucasa Cranacha (st. 1472–1553 i mł. 1515–1586): “Obrazy w szufladach. [...] 42 w Niey obraz Luxkranacha w Dębowych Ramach [...] 73 Szuflada w niey obraz ieden Luxkranacha, białogłowa i insze dwa. [...] 28 Szuflada w niey [...] małych w Ramach trzy Luxkranacha. [...] 30 Szuflada w niey obrazy dwa Kastorowe, trzeci w Ramach złocisty Luxkranacha Cupido Venus i Pallas. 31 Szuflada w niey obrazow Luxkranacha cztery. 74 Szuflada w niey obrazow dwa Luxkranacha ieden Męki Panskiej drugi Mariey Magdaleny, [...] Szuflada w niey obrazow dwa Luxkranacha, [...] 48 Szuflada w niey obrazow dwa Luxkranacha. [...] 75 Szuflada w niey obrazow Cztery Luxkranacha. [...] 29 Szuflada w niey obrazow dwa wielkich Luxkranacha, [...] 27 Szuflada w niey dwie sztuki Malowane Luxkranacha [...]”. W inwentarzu nr 84 nazwisko artysty występuje już rzadziej ale niektóre obrazy można zidentyfikować porównując zawartość szuflad z poprzednim spisem: “Stara sztuka Lukas kranowa” i “Centaurus sztuka takaż” (w szufladzie nr 19). “Piłat na Chrystusa Pana” i “Ewangelia puście małych do Mnie” (w szufladzie nr 27), z szuflady nr 28 “Venus z Arkulesem Lukas kranowey ręki”, a może także “Kunstowny obraz na desce dziecięcia czytającego”, z szuflady 29 “Adam na desce” i “Ewa na desce”; z szuflady nr 44 “Obraz na desce białey głowy która się zabija” i “Obraz na desce białey głowy która się zabiła” (zapewne Lukrecja), w szufladzie nr 48 “Venus naga i dwoch Kupidyneków przy niey. Ramy kością sadzone. Obraz białey głowy wpoł nagiey w ramach złocisty” (Lukrecja?), w szufladzie nr 73 “Obraz w złocistych ramach damy jedney”; wreszcie wśród obrazów spakowanych w pakietach “Sztuka Lukaskranowa Venus i Kupido” i “Obraz Lukaskranowey starca jednego”. Jedyne obrazy, przy którym figuruje nazwisko w inw. nr 97 został w inw. nr 84 (szuflada nr 42) zapisany jako “Obraz, z iedney strony Twarz Cesarza iednego a z drugiey Adam z Ewą Łukas kranowey ręki”. — Z wymienionych tu obrazów Ukrzyżowanie, czy inne sceny Pasji, Maria Magdalena, Chrystus błogostawiający dzieci, Adam i Ewa, Lukrecja oraz Venus i Amor należą do najczęstszych tematów dzieł Cranacha i jego warsztatu, spotykanych nieraz w kilkudziesięciu wersjach; pozostałe trudniej zidentyfikować, zapewne i wskutek niezbyt precyzyjnego opisu. Zob. M. Friedlander u. J. Rosenberg, Die Gemalde von Lucas Cranach. Berlin, 1932.

⁴⁶ Król szwedzki, 1594–1632, panował od 1611.

- [537] 57. Ś. Stanisława Kostki Soci Jezu, na blasie.
 [538] 58. Beatryx męcze[n]niczka, na blasie.
 [539–540] 59, 60. Dwie damy jakieś, obrazki małe na deskach.
 [541] 61. Chłopi piją, obraz na desce nadpadany.
 [542] 62. Ścięcie Jana ś. na papierze.
 [543–554] 64. Dwunastu aniołów, sztuk 12 na deskach, obrazki małe.
 [555] 65. Królowa Saba królowi Salamonowi podarki oddaje.
 [556] 66. Sztuka klejona z nasion, kwiatki różne w ramach oprawnych.
 [557] 67. Batawia, rysowana sztuka.
 [558–559] 78, 79. Lantszaftów dwa na deskach.
 [560–561] 80, 81. Bachanal[i]a, obrazów dwa na deskach robotą żółtą.
 [562] 82. Doktor za apteką całą na desce ścięty leży.
 [563] 83. Chrystus Pan dziatki przyjmuje.
 [564] 84. Chrystus Pan z krzyża zdjęty.
 [565] 85. Baba szuka w głowie niemca.
 [566] 86. Ecce Homo na desce sporej.
 [567] 87. Kleopatra konająca.

Szuflada N 2

- [568] 1. Chrystus Pan Lazarza wskrzesza, obraz deren[i]owy ⁴⁷.
 [569] 2. Chrystusa Salvator mundi, także dereniowy.
 [570] 3. Zwiastowanie N. Panny, także dereniowy.
 [571] 4. Arka Noego na desce.
 [572] 5. Zamek w lantszafcie.
 [573] 6. Dama jakaś w płaszczyku szkarłatnym, ramy złociste.
 [574] 7. Obrazik fałdowany papierowy, trzy rzeczy ukazuje.
 [575–578] 8–11. Cztery sztuki maszkarady chłopskiej, na deskach.
 [579] 12. Lucyfer z diabłami, obraz na blasze.
 [580] 13. Victualia na desce.
 [581] 14. Ś. Hieronima na desce w ramach pięknych.
 [582–583] 15–16. Chłopi piją, dwie sztuki na deskach.
 [584] 17. Diabli [w różnych] posturach na desce.
 [585] 18. Drzewko w lantszafcie.
 [586] 19. Sabina wójta wileńskiego kupersztych na miedzi.
 [587–588] 20–21. Chłopi piją, tańczą, na deskach dwa obrazy jednakie.
 [589] 22. Chłopi piją, znowu obraz na desce.
 [590] 23. Obrazik fałdowany papierowy [dwie rzeczy ukazuje].
 [591] 24. Przewozy jakieś.
 [592] 25. Struktury jakieś, lantszaft.
 [593] 26. Król Władysław na skórze.
 [594] 27. Miasto gorące — w ramach pięknych Troja.

Szuflada N 3

- [595] 1. Zygmunt August król polski, na desce
 [596] 2. Dwóch starców na desce w ramach czarnych.
 [597] 3. Na atlasie białym drzewo szyte, obrazik mały.

⁴⁷ Obrazy dereniowe, w inwentarzu nr 84 zapisane jako “derelowe”, a w inw. nr 79 jako “obrazy papierowe” (szuflada nr 72).

- [598] 4. Transitus per Mare Rubrum. Exody na szkle.
 [599] 5. Nativitas Christi Dni. Ramy hebanowe.
 [600] 6. Scaevola Romanus. Obrazik papierowy.
 [601] 7. Drzewo rajskie na atlasie srebrem i złotem szyte.
 [602] 8. Hieronima ś. obrazik z piór robiony.
 [603] 9. Najświętsza Panna do Egiptu uchodzi.
 [604] 10. Kopersztych dwóch starców na papierze.
 [605] 11. Osoba śmiejąca się, na papierze rysowany.
 [606] 12. Ortus e[t] Occasus. Solis in gradu 53.
 [607] 13. Głowa jelenia z cudownymi rogami.
- Szuflada N 4**
- [608–619] Dwanaście obrazków blaszanych w ramach czarnych, różne rzeczy na nich.
- [620] 13. Gustawa Adolfa króla szwedzkiego na desce złocistej.
 [621] 14. Dama francuska Comtesse de Garfort ⁴⁸.
 [622] 15. Chrystusa Pana obrazik śliczni.
 [623–625] 16–18. Obrazków trzy jednakich pod szkłem moskiewskim.
 [626] 19. Także pod szkłem.
 [627] 20. Piesek jeden dominusek księżni Kiszczanki.
 [628–629] Obrazków dwa z blachy srebrnej, jeden Kupidyna z Wenerą, a drugie Iustitia.
- Szuflada N 5**
- [630–633] Obrazów blaszanych okrągłych Iulius Cesarz, Carolus Magnus, la Comtesse Luna, Octo Imperator.
- [634] 5. Obrazik trochę większy, także blaszany.
 [635] 6. Chłop, co nóż połknął w Prusiech.
 [636–642] Obrazków siedm jednakich: Damy jakieś, snadź brand[enburskie].
 [643–648] Obrazków sześć jednakich na pergaminie ptastwo indy[j]skie.
 [649] 20. Obraz okrągły na blasze szmelcu białego Andrianus.
 [650] 21. Sztuka, która ma reprezentować króla francuskie[go], okrągła, że leży jak watek.
- [651–652] 22, 23. Chrystusa Pana i N. Panny, dwa obrazki ruskie przyozdobione blachą złocistą na deskach.
- [653–655] 24–26. Obrazków trzy ruskich tym podobnych.
 [656–657] 27, 28. Obrazków dwa sporych na blasze ze szmelcem, w ramach pięknych o Eneaszu trojańskim.
- [658–659] 29, 30. Obrazków dwa blaszanych ś. Stanisława i ś. Wojciecha.
 [660] 31. Obraz ruski z kamieniami wielkimi N. Panny z Panem Jezusem, pod szkłem moskiewskim w szufladzie blaszanej.
 [661] 32. Obraz ruski ś. Piotra kamieniami oprawny.
 [662–663] 33, 34. Obrazów dwa okrągłych na deskach, osoby cesarskie.
 [664] 35. Obrazik na alabastrze jako królowna Faraonka Mojżesza obaczyła na wodzie.
- [665] 36. Chrystusa Pana na blasze Via veritas et vita.
 [666] 37. Olendrowie tabakę piją, obrazik mały pod szkłem.

⁴⁸ W inw. nr 84 zapisana jako "Contesse Dedarfort", w późn. "Harfort".

- [667] 38. Miasto Luxemburg także pod szkłem.
 [668–672] Obrazków pięć woskowych w szufladkach drewnianych: księcia Janusza, Koniec polskie[go], Krystyny [Szwedzkiej], Polaka jakiegoś i Chmielnickiego.
- [673–678] Obrazków także woskowych także w szufladkach różnych osób, niektóre się popsowały.
- [679–681] Trzy sztuki na deskach w miesiącu malowane jakby wnętrzości jakie [1. Ecce Homo 2. Króla francuskiego na koniu wronym].
- [682] 53. Charaktery różne do pisania na desce nogą pisane.
 [683] 54. Modus impressionis librorum.
 [684] 55. Pałac w perspektywie, osób dwie w zawojach widać a trzecią białągłową.
- [685] 56. Obraz plugawy zamykany.
 [686] 57. Obraz ś. Heleny na desce.
- Szuflada N 6**
- [687–689] 1, 2. Obrazów dwa kawalera i damy z łukami i strzałami.
 [690] 3. Lukrecja która się przebiła, ramy złociste.
 [691] 4. Damy, która się przebiła, nagiej, ramy złociste.
 [692] 5. Damy strojnej z dziecię[cie]m, na desce spadanej.
 [693] 6. Dama w szacie czerwonej, która się przebiła.
 [694] 7. Victualia ogrodne na desce.
 [695] 8. Komora Apelesowa ⁴⁹.
 [696] 9. Dama olenderska z koneweczką.
 [697] 10. Osoba młoda z trąbką, w laurowym wieńcu.
 [698] 11. Extremum Iudicium na desce, ramy piękne.
 [699] 12. Krzysztof Stern na desce. Ramy czerwone.
 [700] 13. Kotów morskich, które się strzygą i golą.
 [701] 14. Koci morscy tabakę piją.
 [702] 15. Kotów morskich kuchnia.
 [703] 16. Głowy ścinają i do kosza kładą a na to miejsce kapusta.
 [704] 17. Lantszaft na desce. Bachanalia.
 [705] 18. Chłopi się popili.
 [706] 19. Maszkarada chłopska.
 [707] 20. Biesiada chłopska.
 [708] 21. Chłopi się bankietują.
 [709] 22. Chłopi tabakę piją i piwo.
 [710] 23. Taniec kartów.
 [711] 24. Hiszpan barana strzyże.
 [712] 25. Lantszaft. Pastoralia.
 [713] 26. Lantszaft. Pałac nad wodą.
 [714–715] 27, 28. Obrazów dwa jednakich lantszaftów.
 [716] 29. Pałac jakiś [ze] skały wykowany.
 [717] 30. Dyjanna kąpiąca się i Akteon z rogami.
 [718] 31. Saule, Saule, curme persequeris.
 [719] 32. Obraz damy bez oczu.

⁴⁹ Może pracownia Apellesa, takie obrazy malował np. Willem II van Haecht, 1593–1637.

- [720–721] 33, 34. Pan Dębowski i ksiądz Minwid.
 [722] 35. Stary jakiś z ki[e]liszkiem rysowanym.
 [723] 36. Obraz specjalny. Czwooro dzieci.
 [724] 37. Szturm na morzu.
 [725] 38. N. Panny z Panem Jezusem i Janem ś.
 [726] 39. Chrystusa Pana, na desce, spadany.
 [727] 40. Obrzezanie Chrystusa Pana z jednej strony, a z drugiej krew swą świętą Chrystus Pan z boka leje.
- [728–729] 41, 42. Pałac w perspektywie.
 [730] 43. Dama olenderska na książce czyta a koneweczka przy niej.
 [731] 44. Pojedynek dwóch kawalerów, obrazik mały.
 [732] 45. Conversio M. Mag[d]alena, na blasie.
 [733] 46. Biesiada chłopska. Dudka gra.
 [734] 47. Obraz indyjski składany.
- [735–736] 48, 49. Obrazów dwa jednakich, na jednym dwóch albo trzech pijanic, a na drugim baba ze dwiema dziadami.
- [737] 50. Obrazik: niemiec z białołową nagą [obłapiwszy się, chłopięta nadzy posługują].
- [738] 51. Miasto Kronigier na wątkach na kształt mapy.
 [739] 52. Mapa Pruska na wątkach.
- Szuflada N 7**
- [740–741] 1, 2. Obrazów dwa wielkich jednakich na blasze w ramach czarnych, na jednym Pallas, a na drugim bitwa jakaś.
- [742] 3. S. Katarzyny i ś. Cecylię na jednej sztuce.
 [743] 4. Pałac w perspektywie na desce sporej, widać, że się bankietują.
 [744] 5. Narodzenie Chrystusa Pana na desce sporej.
- [745–746] 6, 7. Obrazów dwa jednakich w hebanowych ramach atlasem różnym klejonych.
- [747] 8. Obraz na desce w ramach czarnych, malowanie subtelne jazdy i pieszych, Chrystus Pan na górę Kalwaryi.
- [748] 9. Doktor jakiś i dziecię przy nim, nad trupa głową.
 [749] 10. Bachus na desce spadanej.
 [750] 11. Obraz stary, osoba jakaś.
- [751–752] 12, 13. Obrazów dwa jednakich w ramach czerwonych, na jednym cztery osoby chłopskie, jednemu nogę opatrują, a na drugim baba z chłopem.
- [753] 14. Osoba z brodą długą, w czerni, napis An^o 1553 etatis 47.
 [754] 15. Adam i Ewa na desce małej.
 [755] 16. Chrystus Pan dziatki przyjmuje.
 [756] 17. Dyjanna przykowana do skały, na pergaminie.
- [757–758] 18, 19. Dwa obrazki na blasie, Satyr z Dyjaną i Neptunus Dyjanę unosi.
 [759–760] 20, 21. Dwa obrazki jednakie. Chłopi się biją i piją.
 22. [brak].
- [761] 23. Obraz spory na desce w ramach czarnych. Chłopi biesiadują, jeden na skrzypcze gra.
- [762] 24. Wenus między dwiema Kupidynami. Obraz specjalny ⁵⁰.

⁵⁰ Obraz L. Cranacha.

- [763] 25. Wenus z Kupidynem, którego pszczoły pokąsały.
 [764] 26. Most w Paryżu, obrazik mały ⁵¹.
 [765] 27. Pałac an Laie ⁵².
 [766] 28. Kurfirsta jakiegoś.
 [767] 29. Takiż drugi kurfirstzowej.
 [768] 30. Chrystus Pan z krzyżem.
 [769] 31. Trzy nimfy i stary z łopatą, na blasze.
 [770] 32. Bankiet króla indy[j]skiego, na atlasie białym.
 [771] 33. Osoba ś. jakiegoś na blasie.
 [772] 34. Narodzenie Chrystusa Pana, obrazik niewielki.
 [773] 35. N. Panna z Jezusem Panem, aniołowie usługują.
 [774] 36. Narodzenie Chrystusa Pana, na alabastrze.
 [775] 37. Fontane balene ⁵³, pod szkłem, malięki.
 [776] 38. Pałac w Paryżu La Bastilie ⁵⁴ pod szkłem.
 [777] 39. Pałac a pod nim przejażdżka sanna.
 [778] 40. Obrazik maleńki triumfalny.
 [779] 41. Ołtarzyk składany specjalnie malowany, Nativitas Christi Dni, Trium Regum, Passio Christi Dni, Resurrectio et Iudicium extremum.
- Szuflada N 8**
- [780] 1. Extremum Iudicium Chri[sti] Dni, na desce spadanej.
 [781] 2. Pałac w lantszafcie, przy tym kuchnia węgierska.
 [782] 3. Takiż drugi, Węgrów widać i konie.
 [783] 4. Obraz ruski wielki, na desce spadanej.
 [784] 5. Victualia różne do kuchni należące.
- Szuflada N 9**
- [785] 1. Obraz kamienny, popadany w ramach hebanowych, rudera.
 [786] 2. Obraz kamienny także popadany.
 [787–789] 3–5. Obrazów trzy na blasie ze szmelcem białym i błękitnym.
 [790] 6. Obraz kamienny, miasto jakieś.
 [791] 7. Passia Chrystusa Pana, na desce obraz wielki.
 [792] 8. Maryi Magdaleny w ramach złocistych obraz wielki.
 [793] 9. Obraz na desce z obu stron malowany Wniebowzięcia N. Panny, i dwóch ś. jakichsi.
 [794] 10. Białągłowa naga bawełnicą się nakryła, na desce sporej.
 [795] 11. Victualia ogrodne, frukty i ptastwo.
 [796] 12. N. Panny, Pana Jezusa i Ś. Jana. Obraz niewielki na desce od Pana Antonie[go] Tyszkiewicza.
 [797] 13. Kunszt malarza [jednego]: Olender na desce wymalowany a na płótnie.
 [798] 14. Obraz damy niewielkiej w ramach złocistych.

⁵¹ W inwentarzu nr 84 zapisany jako “Nowy Most w Paryżu”.

⁵² Chodzi o zamek w Saint-Germain-en-Laye, zapisany w inw. nr 84 jako “Synzormeński Pałac” (szuflada nr 75). Był tam m. i. w 1639 r. Bogusław Radziwiłł w czasie pobytu pary królewskiej.

⁵³ W inwentarzu nr 84 zapisany jako “Fontalne Bollea” (szuflada nr 56), zapewne przekrecone “Fontalne baleine”.

⁵⁴ W inw. nr 84 oprócz Bastylji zapisano obraz “Zamek Paryski”, zapewne widok Tuillerles lub Luwru.

Szuflada N 10

- [799–800] 1, 2. Adama i Ewy na osobliwych deskach.
[801] 3. Obraz ruski Pana Jezusa.
[802] 4. Bitwa jakaś, obrazik w ramach.
[803] 5. Sztuka morska na blasie w ramach czarnych pięknych.
[804] 6. Obraz N. Panny i pastoralia, na blasie z obu stron.
[805] 7. Victualia, pasztet, spory na desce obraz.
[806] 8. Kazanie ś. Jana na puszczy.
[807] 9. N. Panny z Panem Jezusem i Janem ś. na kamieniu.
[808] 10. Tulipany, róże, ptastwo, motyle etc., na białym atlasie.

Szuflada N 11

- [809] 1. Chrystus Pan z krzyżem stojący, a z boku krew ś. na ogień płynie, ramy błękitne miejscami złociste.
[810] 2. Osoba doktorowska w czapce wielkiej, wstęga na szyi a w rękę dziecię.
[811] 3. Król Dawid z Uriaszową, ramy złociste.

Szuflada N 12

- [812] 1. Obraz specjalny [z]drzewa różnych kolorów naturalnych jako królowa Saba Salomonowi podarki oddawała, w pośrodku zegarek, ramy czarne piękne z sztukami srebrnemi Sapientia Salomoni.

Szuflada N 13

- [813] 1. Obraz specjalny mozaiką sadzony o Łazarzu.
[814] 2. Obraz na desce, chłopi biesiadują.

Szuflada N 14

- [815] 1. Zuzan[n]y ś. i dwóch starców, obraz wielki na płótnie.
[816] 2. Obraz także wielki podobny temuż.
[817] 3. Obraz: historia z Wirgiliusza kawaler nad konającą, którą zabił w potrzebie.

Szuflada N 15

- [818] 1. Obraz ptastwa indyjskiego różnego, na wálku.
[819] 2. Tabuła totius Germani[a]e accuratissimae facta Amsterdami.

Szuflada N 16

- [820] 1. Obraz: dama naga śpi a satyr przy niej, ten obraz od króla Jana Kazimierza.

Szuflada N 17

- [821] 1. Obraz wp. Dobrodzieja nasze[go] w półkiryście księcia Jegomości.
[822] 2. Obraz księżny Jejmości Anny Maryjey.
[823] 3. Obraz księcia Janusza wdy wileńskie[go].
[824] 4. Obraz księżny Urińskiej⁵⁵ Eleonory Szarloty.
[825] 5. Damy jakiejs, podobno grafowej Waldekowej⁵⁶.
[826] 6. Trzy nimfy i Kupido przy nich.
[827] 7. Fridericus Vilhelmus Elector Brandenbur⁵⁷.

⁵⁵ Tj. księżny Orańskiej.

⁵⁶ Zapewne żona Georga F. Waldecka (1620–1692), dowódcy wojsk w służbie brandenburskiej, szwedzkiej, cesarskiej i in.

⁵⁷ Fryderyk Wilhelm, elektor brandenburski zw. Wielkim Kurfirsem, 1620–1688.

- [828–829] 8, 9. Dux Curlandiae Jacobus. Dwa obrazy ⁵⁸.
- [830] 10. Obraz samej księżny kurlandskiej.
- [831] 11. Królowa francuska, córka króla hiszpańskiego ⁵⁹.
- [832] 12. Księżny S. P. Anny Maryjej z strzałami i z łukiem, też potym oddany panu Olszewskiemu to był jego.
- [833] 13. Księżny Jejmości w szacie żółtej.
- [834] 14. Księcia Jegomości Dobrodzieja nasze ^[go] znowu jeden.
- [835] 15. Księżny Jejmości znowu jeden.
- [836] 16. Dama jakaś w białej szacie, z pieskiem.
- [837] 17. Osoba jakaś młoda z chartem tarantowatym, po francusku.
- [838] 18. Osoba młoda z pieskiem.
- [839] 19. Dama z koszykiem jabłek.
- [840] 20. Dama pod namiotem pierś ukazała.
- [841] 21. Dama na arfie gra.
- [842] 22. Dama z Satyrem, plugawy.
- [843] 23. Dama leżąca. Obraz niewielki, ramy złociste.
- [844] 24. Dama naga z łabędziem, obraz kamienny.
- [845] 25. Księżny Jejmości pani wdzięnej wileńskiej Hlebowiczowej.
- [846] 26. Jejmości paniej Ogińskiej córki jej.
- [847] 27. Obraz niewielki damy jakiejś, w szufladzie blaszanej.
- [848] 28. Dama pokutująca na trupiej głowie, Contritio Cordis.
- [849] 29. Spadek na ledzie białogłowy, na blasie obrazik mały.
- [850] 30. Obraz księcia Janusza na wątkach.
- [851] 31. Obraz żony księcia Janusza Potockiej.
- [852] 32. Korona, którą niesiono na pogrzebie księżny Jejmości Anny Maryjej.
- [853] 33. Obraz płócienny ś. Kazimierza.
- [854] 34. Obrazik na płótnie ś. Sebastiana.
- [855] 35. Obraz kastorowy ⁶⁰ ś. M. Magdaleny.
- [856] 36. Obraz kastorowy, ścięcie ś. Jana.
- [857] 37. Obraz kastorowy, kwiaty w koszyku.
- [858] 38. Obraz kastorowy, Kupidynów trzech i osoba z laską.
- [859] 39. Obraz kastorowy, z głową ściętą król Dawid.
- [860] 40. Obraz kastorowy, osoba męska w laurowym wieńcu.
- [861] 41. Obraz kastorowy białogłowy pod kitą.
- [862] 42. Obraz kastorowy, owoce w koszyku.
- [863] 43. Osoba jakaś naga pod płaszczkiem czerwonym.
- [864] 44. Łantsaft. Obrazik mały w ramach złocistych.
- [865] 45. Kurprinc Jegomość.
- [866] 46. Książę Jegomość klecki Stanisław.
- [867] 47. Maryi Magdaleny na ^[d] trupią głową myślącej.
- [868] 48. Obrazik moskiewski na kształt ołtarzyka składany.
- [869] 49. Takież właśnie drugi ołtarzyk.

⁵⁸ Jakub ks. Kurlandzki zm. 1682.

⁵⁹ Maria Teresa, córka Filipa IV, żona Ludwika XIV.

⁶⁰ Tj. haftowany.

- [870] **Szuflada N 18**
W której obraz ś. Krzysztofa robotą specjalną na atlasie haftowany.
Ramy snycerskiej roboty.
- Szuf1ada N 19**
Na papierze rysowane
- [871] 1. Miasto Frankfurt.
[872] 2. Smoleńsk.
[873] 3. Frizburg.
[874] 4. Rzym.
[875] 5. Abrysy i gruntrysy różne.
[876] 6. Pogrzeb księcia Krzysztofa.
[877] 7. Ogrody księcia Saskiego ⁶¹.
[878–880] 8. Sztuk trzy nieznanymi miast.
[881] 9. Obóz pod Bandimirową muzą ⁶².
[882] 10. Ukraina wielkiej formie.
[883] 11. Brasilia na nowym Świecie.
[884] 12. Genealogia domu austriackie[go].
[885] 13. Miasto Kazimierz.
[886–887] 14. Obrazów dwa indyjskich.
[888–889] 15. Znowu dwa obrazy indyjskie.
[890–892] 16. Znowu obrazów trzy indyjskich.
[893–912] 17. Wątek różnych miast, których sztuk dwadzieścia.
[913–914] 18. Obrazów znowu dwa indyjskich.
[915] 19. Obraz wielki indyjski.
[916] 20. Obraz indyjski.
[917–918] 22, 23. Obrazów dwa indyjskich.
[919] 24. Działo Smok.
[920] 25. Forma działła wielkie[go].
[921] 26. Szczuka.
[922] 27. Miscelania.
[923] 28. Dwie sztuki z kory do pisania.
- Szuflada N 20**
- [924] W której obraz bardzo wielki, na drzewie robotą subtelną. Potrzeba z Moskwą nad Suszą [Sożą?] ⁶³.
- Szuflada N 21**
- [925–964] W której obrazków małych na alabastrze malowanych różnych dam 36, a cztery takichże kwiatków malowanych w ramach czarnych.
- Szuflada N 22**
- [965] Ołtarzyk albo Epitafium z marmuru różnego we śródku niemasz nic tylko spatium. Na szufladzie malowane herby króla polskiego.

⁶¹ W inw. nr 84 (szuflada 56) figuruje jeszcze obraz "Dresda Pałac".

⁶² W swym pamiętniku wspomina ks. Bogusław w r 1635: "Tegoż roku wziął mnie nieboszczyk stryj mój do obozu do Inflant, który stał nad Dzwinią pod Bandymirową nawą". Zob.: Żywot księcia Bogusława. Jw. S. 4–5.

⁶³ Zob. Sulerzyska. Jw. Przepis 45.

- [966] **Szuflada N 23**
 Ołtarzyk ruski. Obrazki różne różnemi kamieniami sadzone pod szkłem moskiewskim.
- [967] **Szuflada N 24**
 Ołtarzyk trzeci. Passia Chrystusa Pana z kości słoniowej. Stupki hebanowe czarne.
- [968] **Szuflada N 25**
 Obraz składany na kształt ołtarza. Historia o Jopie świętym.

Według tego Rejestru (odebrałem rzeczy całej) skarbnice wcale od J. M. Pana (Aleksandra Sobolewskiego) i ten Rejestr ręką moją pisany daje Samuel Ćakowski Datt w Królewcu d. 12 Januari Anni 1672.

От редколлегии.

Опубликованный в ВНС в 1954 г. Т. Сулержиской «Инventарь Радзивилловской коллекции XVII в.» давно уже стал «настойной книгой» для многих архивариусов, историков, искусствоведов. Более того, ни один из них не может без него обойтись. В то же время он малодоступен, и поэтому со всей остротой назрела необходимость его переиздания.

О широком использовании «инвентаря» свидетельствуют многократные ссылки на него в публикациях многих исследователей. Например, Е. Петрус (J. T. Petrus, T. A. Karpowicz. Portrety osobistości dawnej Rzeczypospolitej w zbiorach mińskich. Kraków, 1991) активно его использует в Каталоге выставки портретов XVI–XVIII вв. из коллекции Национального художественного музея РБ, экспонированной на Вавеле в Кракове в 1990 г. Причины этого явления коренятся в том, что только при всеохватывающем подходе к изучению известных инвентарей, при сведении воедино имеющихся в них описаний под определенными номерами и номеров на самих раскрытых реставраторами произведениях, можно будет делать определенные выводы, ведущие к атрибуции портретов.

Необходимо помнить, что Радзивиллы перевозили портреты своих предков или их многочисленные копии из одного замка в другой (в Беларуси, Литве, Украине, Польше, Италии, Германии и т. д.). В каждом замке присваивались им свои инвентарные номера (и в документах, и на произведениях). Поэтому во всех многочисленных номерах на самих произведениях можно разобраться только при тщательном изучении разновременных инвентарей одной коллекции и всех известных инвентарей замков.

Публикация инвентарей важна также для установления масштаба и характера художественных собраний Радзивиллов как в Беларуси, так и за ее пределами.